

DIỄN ĐÀN TÀI NGUYÊN MÊ KÔNG III

Tác động phát triển và hướng thích ứng trong lĩnh vực nông lâm nghiệp ở khu vực Mê Kông

Hòa Bình, Việt Nam. 15-16/06/2017

Tổng quan

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, thương mại tự do, sự gia tăng ảnh hưởng của khối tư nhân với nhiều biến động như hiện nay, các quốc gia hạ lưu Mê Kông đang phải chịu tác động từ những thay đổi do sự cạnh tranh địa chính trị, các xu hướng phát triển, suy thoái môi trường và khủng hoảng khí hậu. Mặc dù điều kiện kinh tế xã hội nhìn chung đang có cải thiện, giữa các nhóm và cộng đồng khác nhau vẫn còn tồn tại những khoảng cách về mục tiêu phát triển công bằng, bình đẳng và bền vững. Tuy nhiên, ngay ở cấp cơ sở, vẫn có những bước chuyển đầy hy vọng, nhiều cộng đồng vẫn nỗ lực tìm kiếm giải pháp bền vững, thích ứng với những thay đổi, đồng thời hướng tới sự phát triển theo hướng từ dưới lên.

ASEAN được dự đoán là một trong những khu vực kinh tế phát triển năng động nhất. Trong năm 2015, việc thành lập Cộng đồng Kinh tế ASEAN (AEC) đã đánh dấu một bước tiến quan trọng trong quá trình khu vực hóa, nhằm thúc đẩy sự kết nối và hợp tác sâu rộng hơn trong khu vực, với hy vọng đẩy mạnh tốc độ phát triển kinh tế. Cơ chế AEC được kỳ vọng sẽ giúp tăng cường dòng chảy thương mại và đầu tư trong khu vực. Tại Hạ lưu vực Mê Kông, thương mại và đầu tư trong lưu vực giữa Myanmar, Thái Lan, Lào, Campuchia và Việt Nam đã gia tăng trong những năm gần đây. Với nền kinh tế phát triển hơn, Thái Lan và Việt Nam đã trở thành các nhà đầu tư quan trọng trong khu vực. Trong các khoản đầu tư của Việt Nam, nông lâm nghiệp luôn đứng ở vị trí thứ hai trong cơ cấu nguồn đầu tư nước ngoài, đứng thứ ba về nguồn đầu tư trực tiếp nước ngoài cũng như đầu tư trực tiếp trong nước tại Lào và Campuchia giai đoạn 2011-2015.

Trong quá trình hội nhập kinh tế và khu vực hóa, các chính phủ đưa ra nhiều sáng kiến song phương và đa phương trong khu vực nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế, thương mại và đầu tư. Tuy nhiên, những dự án liên chính phủ này thường thiếu sự tham gia đầy đủ của các bên liên quan, chưa thực sự tiếp cận mục tiêu “lấy con người làm trung tâm”, một trong những phương châm của ASEAN. Không gian dành cho sự tham gia có ý nghĩa của các tổ chức xã hội và các cộng đồng địa phương trong những quy trình này vẫn còn hạn chế.

Trong khi các chính phủ hướng tới việc thay đổi cấu trúc kinh tế, tập trung cao cho các ngành công nghiệp và dịch vụ, nông nghiệp và lâm nghiệp vẫn đóng một vai trò quan trọng đối với nền kinh tế khu vực. Không chỉ thích nghi trước những thách thức từ bên ngoài, đặc biệt trong bối cảnh khủng hoảng kinh tế, hai ngành kinh tế này còn giúp đảm bảo an ninh lương thực và sinh kế cho phần lớn dân số, bao gồm những cộng đồng nghèo, thuộc vùng sâu vùng xa dễ tổn thương nhất. Bất chấp những rào cản và thách thức kinh tế xã hội, ngày càng có nhiều nỗ lực từ chính

những cộng đồng và các tổ chức xã hội ở cấp địa phương hướng đến thu hẹp khoảng cách phát triển, đồng thời tăng cường sự thích nghi trước những thay đổi và biến động trong những ngành kinh tế trên. Một số kinh nghiệm thành công cũng đã được đưa vào chính sách địa phương và quốc gia.

Diễn đàn Tài nguyên Mê Kông lần thứ III mong muốn kết nối các ý tưởng và nỗ lực của cộng đồng cùng các tổ chức xã hội trong khu vực Hạ Mê Kông nhằm thúc đẩy sự thích nghi của ngành nông nghiệp và lâm nghiệp, cũng như giảm thiểu các tác động bất lợi từ các dự án phát triển lên tài nguyên thiên nhiên và hệ sinh thái. Bên cạnh đó, chúng tôi hy vọng tiếp tục thảo luận về tư duy lại định hướng phát triển từ cộng đồng đi lên, vì sự thịnh vượng, hòa bình, lấy con người làm trung tâm, công bằng và không gây tác động tiêu cực.

Mục tiêu Diễn đàn

- Chia sẻ các vấn đề, mối quan tâm, bài học, kinh nghiệm và các góc nhìn về ngành nông nghiệp và lâm nghiệp trong bối cảnh thích ứng với những thay đổi môi trường ở nhiều cấp độ khác nhau.
- Thảo luận và thúc đẩy các lựa chọn cũng như cách tiếp cận phát triển tốt hơn nhằm đảm bảo sự tiếp cận công bằng và bình đẳng đối với nguồn tài nguyên thiên nhiên, cải thiện sinh kế và chất lượng cuộc sống, đảm bảo sự bền vững cho môi trường.

Đối tượng tham gia

Khoảng 100 đại diện đến từ các cộng đồng và tổ chức xã hội từ các quốc gia Hạ nguồn Mê Kông, các viện nghiên cứu, cơ quan khoa học, các cơ quan nhà nước, cơ quan truyền thông và các bên có cùng mối quan tâm.

Đơn vị tổ chức: PanNature, ADDA, Trung tâm Nông lâm Thế giới (ICRAF) và Hội Phát triển Hợp tác Kinh tế Việt Nam - Lào - Campuchia (VILACAED).

Thời gian và Địa điểm

- Thời gian: 15 – 16/06/2017.
- Địa điểm: Khách sạn Công Đoàn, Kim Bôi, tỉnh Hòa Bình

Diễn đàn Tài nguyên Mê Kông là sáng kiến thúc đẩy đối thoại giữa các tổ chức thuộc các quốc gia trong khu vực tiểu vùng Mê Kông mở rộng. Diễn đàn này bao gồm nhiều hoạt động đối thoại, trao đổi, hợp tác trên cơ sở tôn trọng lợi ích của các bên và tăng cường hiểu biết khoa học về các vấn đề liên quan đến tài nguyên thiên nhiên. Diễn đàn đầu tiên được tổ chức vào tháng 12/2011 tại Hà Nội. Diễn đàn thứ hai được tổ chức vào tháng 5/2013 tại Tam Đảo. Tham khảo thêm thông tin về các diễn đàn trước tại link: www.nature.org.vn/en/tag/mrf

Diễn đàn Tài nguyên Mê Kông III do PanNature, ADDA, ICRAF và VILACAED đồng tổ chức. Thông tin về các đơn vị đồng tổ chức có thể tham khảo tại:

- PanNature: www.nature.org.vn
- ADDA: www.adda.vn
- ICRAF: <http://www.worldagroforestry.org/country/vietnam>
- VILACAED: www.vilacaed.org.vn

Chương trình Diễn đàn

Thời gian	Nội dung
14/06/2017	
16:00 – 18:00	Di chuyển từ Hà Nội đến Hòa Bình
19:00 – 20:30	Tiệc chào mừng
15/06/2017 – Diễn đàn Tài nguyên Mê Kông	
7.30 – 8.00	Đăng ký đại biểu
8.00 – 8.30	<ul style="list-style-type: none"> • Giới thiệu Chương trình và đại biểu - <i>PanNature</i> • Diễn văn chào mừng của đại diện UBND tỉnh Hòa Bình • Diễn văn khai mạc từ các đơn vị đồng tổ chức
Bối cảnh ngành nông, lâm nghiệp tại khu vực Mê Kông: Góc nhìn từ địa phương	
8.30 – 10:00	Phiên toàn thể: Các đơn vị đồng tổ chức điều phối <ul style="list-style-type: none"> • Kinh doanh nông nghiệp và dòng đầu tư ở Hạ Mê Công <i>Chrek Sophea, Tổ chức Focus on the Global South</i> • Nền nông nghiệp thông minh thích ứng với biến đổi khí hậu: Áp dụng và bài học thực tiễn <i>Marianne Norgaard Jensby, ADDA Denmark</i> • Cách tiếp cận của Chương trình UN-REDD trong thúc đẩy hợp tác tiểu vùng nhằm giải quyết vấn đề mất rừng liên biên giới. Ông Nguyễn Hữu Dũng, Chương trình UN-REDD • Tài nguyên nước cho phát triển và các mâu thuẫn đa lĩnh vực: Trường hợp nghiên cứu ở ĐBCSL <i>Ts. Lê Anh Tuấn, Trường Đại học Cần Thơ</i> • Đánh giá các khu bảo tồn cá ở Lào <i>Mr. Sinsamout Ounboundisane, FishBio (Lao PDR)</i> • Thiết lập rừng có khả năng cung cấp dịch vụ thủy văn: Một số dẫn liệu ở Việt Nam <i>Ts. Phạm Văn Điển, Trường Đại học Lâm nghiệp</i>
10.00 – 10.15	Nghỉ giải lao

Thích ứng: Cách tiếp cận từ cộng đồng		
	Phiên I: Kết nối các sáng kiến nông nghiệp thích ứng và bền vững trong Khu vực Mê Kông <i>ICRAF và ADDA điều phối</i>	Phiên II: Rừng và Lâm nghiệp – Duy trì hệ sinh thái và các nguồn sinh kế <i>PanNature và VILACAED điều phối</i>
10.15 – 12.00	<ul style="list-style-type: none"> Nông nghiệp thông minh với khí hậu: Làm thế nào để nhân rộng từ các thực hành hiện có? Ông Đỗ Trọng Hoàn, ICRAF Kết nối các sáng kiến nông nghiệp thích ứng và bền vững tại Lào. Bà Hongnapha Phommabouth, Green Community Development Association Tổ chức CAD và các hoạt động về nông nghiệp ở Myanmar. Bà Helen Naw Naw Shio, Community Agency for Rural Development Thúc đẩy lồng ghép ứng phó với BĐKH của nông nghiệp trong lập kế hoạch phát triển kinh tế xã hội cấp địa phương tại Tây Bắc Việt Nam. Ông Nguyễn Đức Tố Lưu, PanNature Thảo luận: 30 phút <p><u>Mục tiêu:</u> Chia sẻ kinh nghiệm và bài học địa phương từ các quốc gia, bao gồm nhưng không hạn chế về các chủ đề về nông nghiệp xanh, nông nghiệp thích ứng thông minh với khí hậu, các sáng kiến cộng đồng và các công cụ chính sách địa phương. Bài trình bày dẫn đề sẽ nêu bối cảnh chung của toàn phiên trên góc nhìn ở cấp độ khu vực.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Giới thiệu tổng quan chủ đề. Ông Nguyễn Việt Dũng, PanNature Kinh nghiệm phát triển rừng trồng bền vững ở Việt Nam. TS. Trần Kim Hào, Viện Phát triển Nông thôn và Cộng đồng Lâm nghiệp và phát triển sinh kế. Ông Tem Ven, Ponlok Khmer. FREDA và các hoạt động về lâm nghiệp ở Myanmar. Bà Tin Tin Ohn, FREDA Sức khỏe của hệ sinh thái có quyết định nguồn thu nhập của các cộng đồng sống dựa vào rừng? Ông Keo Tai, NTFP-EP Cambodia Program Thảo luận: 30 phút <p><u>Mục tiêu:</u> Chia sẻ bài học và quan điểm về các khía cạnh khác nhau của chủ đề chung, như các sáng kiến lâm nghiệp, nông lâm nghiệp, các khu bảo tồn do cộng đồng quản lý, bảo tồn rừng xuyên biên giới, sản xuất và thương mại gỗ.</p>
12:00 – 13.30	Ăn trưa	
13.30 – 14.00	Báo cáo chung: Trình bày tóm tắt kết quả từ hai phiên song song.	
Tác động của các dự án phát triển lớn và giảm thiểu tác động		

14.00 – 15:30	<p>Phiên toàn thể: Các đơn vị đồng tổ chức điều phối</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phát triển quy mô lớn: Trường hợp mía đường ở Cambodia. Ông Eang Vuthy, Equitable Cambodia • Tác động lên tài nguyên thiên nhiên và sinh kế của các hộ nông dân sản xuất nhỏ Ông Sinthavong PHUANGCHAMPA, Global Association for People and the Environment (GAPE) • Nhìn ra ngoài khuôn khổ: REDD, FLEGT và PES có thể đem lại gì cho cộng đồng? Ts. Phạm Thu Thủy, CIFOR • Kinh doanh có trách nhiệm: Các hướng dẫn tự nguyện, luật pháp và sự tham gia của doanh nghiệp Bà Nguyễn Hoàng Phượng, PanNature • Hướng đến một cơ chế khoán đất tốt hơn vì sự phát triển bền vững và toàn diện Bà Tạ Thu Trang, Viện Chính sách và Chiến lược Nông nghiệp và PTNT • Mô hình thoát nghèo bền vững: Phân bổ cơ cấu sử dụng đất và cây trồng tại Tây Nguyên. Ông Nguyễn Văn Minh, Viện trưởng Viện nghiên cứu phát triển bền vững Việt Nam - ASEAN
15.30 – 15.50	Giải lao
15.50 – 16.50	<p>Diễn đàn: Hướng tới sự phát triển thịnh vượng và hòa bình, lấy con người làm trung tâm, công bằng và ít tác động: Có khả thi không và bằng cách nào?</p> <p><i>Diễn giả chính: Đại diện các tổ chức xã hội trong khu vực. Các diễn giả sẽ chia sẻ quan điểm và đối thoại với các đại biểu tham gia về các vấn đề có liên quan đến câu hỏi chính.</i></p>
16.50 – 17.00	Tổng kết và bế mạc
18.30 – 20.00	Ăn tối tại khách sạn
16/06/2017	Tham quan các mô hình nông lâm kết hợp
07:30 – 12:00	<p>Tham quan 02 mô hình do cộng đồng quản lý, thực hiện:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thôn Trọ, xã Tú Sơn (huyện Kim Bôi): Mô hình trồng rừng hỗn giao. • Xã Thành Lập (huyện Lương Sơn): Sản xuất rau sạch. Mô hình hợp tác giữa nông dân và doanh nghiệp.
12:00 – 13:30	Ăn trưa (trên đường về)
13:30 – 15:00	Di chuyển về Hà Nội